

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

Metodika tvorby strategií přípravy na stárnutí - vize, možnosti, bariéry

Petr Wija

Institut důstojného stárnutí Diakonie ČCE

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

foto: freeimages.com

Výzvy

- Regionalizace a municipalizace „politiky stárnutí“ (samosprávná i přenesená působnost)
- Doplnění důležité dimenze stárnutí - místa (place), regionu - územní diverzita a nerovnosti zkušenosti stárnutí a kvality života
- Implementace a přenos „národních priorit“ na samosprávnou úroveň – lokální kvalita života
- Kritická je místní úroveň
- Partnerství obcí a vlády (státu)

Výzvy

- Diverzita obcí i praxe, „nepraxe“
- Implementační a komunikační struktura
- *Capacity-building* – lidé a (po)vědomí, znalosti, zdroje.....
- Vazba na jiné strategie....kontextualizace, mainstreaming
- Identifikace a zapojení aktérů (participace)
- Využití sítí - obce v regionu (samosprávy), Národní síť Zdravých měst ČR, Svaz měst a obcí ČR, Asociace krajů ČR atd.

Výzvy a paradigmatata

- Od *welfare state* k *welfare society*
- „Vlastnictví“ strategie - spolupráce, partnerství - neziskový a soukromý sektor...
- Evidence-informed policy (x opinion-based) - spolupráce s univerzitami a experty, tematické analýzy, „situační“ analýzy
- Indikátory – kvalita samosprávy (proces) x kvalita života a „stárnutí“ (stav, dopad, efektivita)

Mainstreaming

- Seniorská x celá populace (*life-course, mezigenerační aspekt*)
- 5% x 90 % seniorů
- Strategický rozvoj, inkluzivní design politiky, ekonomika, urbanistický pohled - rozvoj, investice, služby, *silver economy*
- Seniorské bydlení x bytová politika pro stárnoucí populaci (nejde jen náklady, ale hlavně o design), speciální doprava x dopravní politika, zdravotnictví (primární, akutní) x zdravotní služby pro seniory atd.

well being a kvalita života

**seniorské
politiky a
služby**

**mainstreaming
stárnutí /
longevity**

potenciál pro ekonomiku a rozvoj

Základní trendy a výzvy

- Rostoucí diverzita a nerovnosti
- Zlepšování zdraví i potřeba dlouhodobé péče
- Rostoucí počet seniorů ohrožených chudobou, zadlužením (exekuce)
- Regionální rozdíly v distribuci služeb a v kvalitě života
- Rozvoj pobytových služeb na úkor podpory života v komunitě (*ageing in place*)
- Negativní image stárnutí
- Stereotypizace aktivit, nekoordinovanost aktivit a služeb

Základní trendy a výzvy

- Stigma, labelling - pozitivní stárnutí versus zranitelnost, křehkost, chudoba (atd.)
- Jak reflektovat a respektovat diverzitu?
- Jak vytvořit příležitosti pro uplatnění potenciálu „*longevity*“ a zdraví?
- Jak vytvořit integrovaný systém podpory v křehkosti

evropský
sociální
fond v ČR

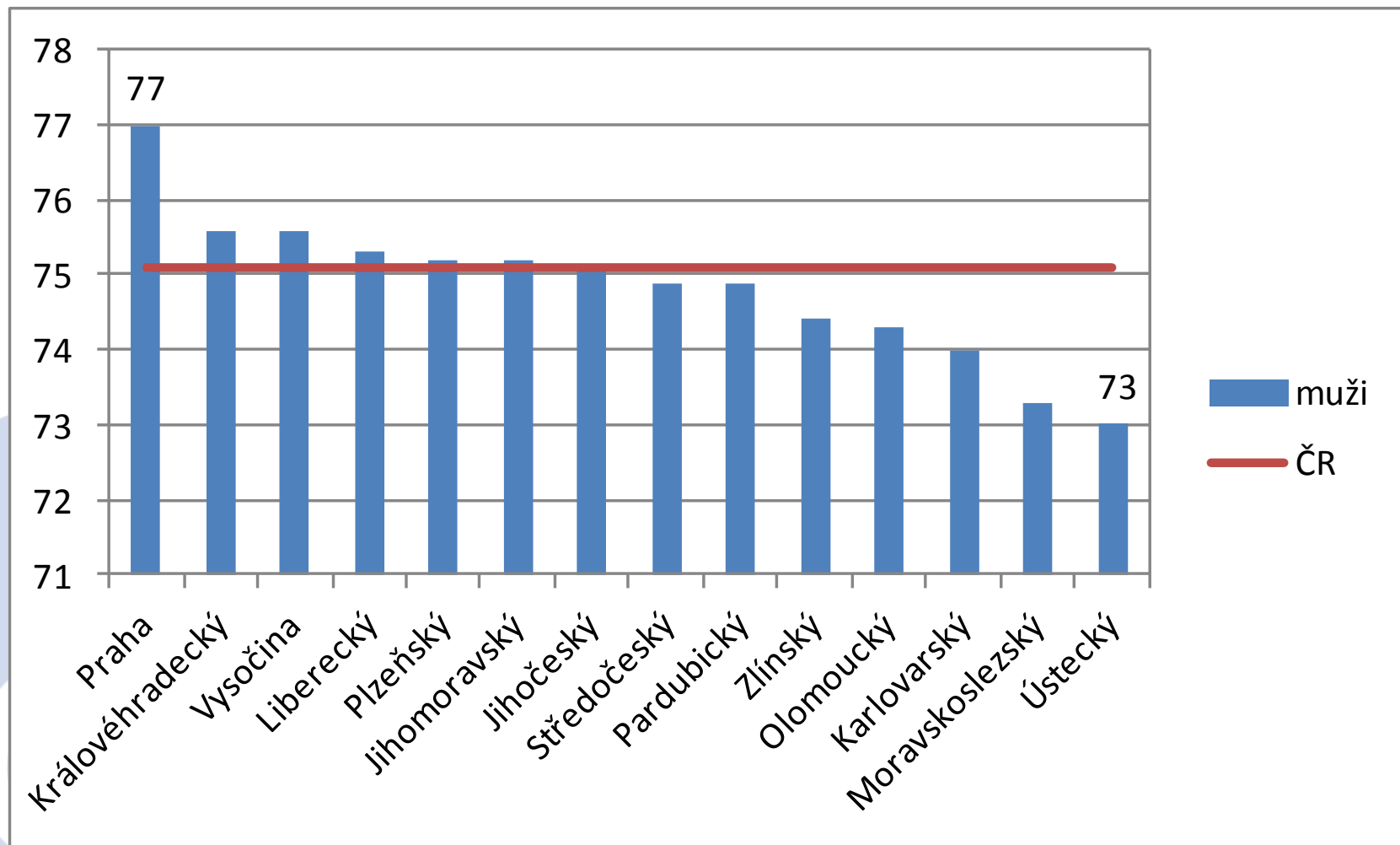
EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Střední délka života v krajích, muži (2011-2012)

Zdroj: ČSÚ (2013)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Pozitivní ?

- **Pozitivní myšlení o stárnutí prodlužuje život** o sedm a půl let, což je více, než prodloužení života v důsledku nízkého krevního tlaku nebo obsahu cholesterolu, nebo udržování zdravé tělesné hmotnosti, abstinence od kouření a pravidelné cvičení.

Dr. R. Levy, Yale University

Zdroj: Alexandre Sidorenko

foto: freeimages.com

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Active Ageing A Policy Framework

World Health Organization
Noncommunicable Diseases and Mental Health Cluster
Noncommunicable Disease Prevention and Health Promotion Department
Ageing and Life Course

▶ EVERY OLDER PERSON IS DIFFERENT

▶ WHAT INFLUENCES HEALTH IN OLDER AGE

INDIVIDUAL

ENVIRONMENT THEY LIVE IN

Ageing: the silver lining

The opportunities and challenges of an ageing society for local government

Report by the LGA
Task and Finish Group on Ageing

Regionální strategie
a demografické stárnutí

Age Proofing Toolkit – Příručka ke strategii
pro demografické stárnutí

Asset-based versus strengths-based approach

Deficit approach	Asset approach
Starts with deficiencies and needs	Starts with assets in the community
Responds to problems	Identifies opportunities and strengths
Provides services to users	Invests in people as citizens
Emphasises role of agencies	Emphasises the role of civil society
Focuses on individuals	Focus on communities and neighbourhoods
Sees people as clients and service users	Sees people as citizens and co-producers as something to offer
Treats people as passive and 'done to'	Helps people to take control of their lives
'Fixes people'	Supports people to develop their potential

evropský
fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Přístup založený na deficitech	Přístup založený na potenciálu
Začíná s nedostatky a potřebami	Začíná se zdroji v komunitě
Reaguje na problémy	Identifikuje příležitosti a silné stránky
Poskytuje služby uživatelům	Investuje do lidí jako občanů
Zdůrazňuje roli organizací	Zdůrazňuje roli občanské společnosti
Zaměřuje se na jednotlivce	Zaměřuje se na komunity a sousedství
Vnímá lidi jako klienty a uživatele služeb	Vnímá lidi jako občany a spolutvůrce, kteří mají co nabídnout
Jedná s lidmi jako s pasivními a objekty	Pomáhá lidem převzít kontrolu nad svými životy
„Napravuje lidi“	Podporuje lidi, aby rozvinuli svůj potenciál

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Co je dobrá praxe?

- Dobrá praxe (osvědčený postup) je „*metoda nebo technika, která opakovaně přináší lepší výsledky, než kterých bylo dosaženo jinými prostředky, a která se používá jako měřítko (benchmark).*“
- *Způsob, jak dobrou praxi vyvinout a objevit.*
- *...některými považována za módní slovo (buzzword), používané k popisu standardní praxe....“ (Wikipedie)*
- Kritéria, oblasti, „nepraxe“

Co je dobrá praxe?

- *...vytváří prostor a motivaci pro vzájemné učení se jeden od druhého, sdílení know-how a zkušeností. (Zdroj: Národní síť Zdravých měst)*

Dotazník

– metodika pozitivního stárnutí na regionální a místní úrovni

evropský
sociální
fond v ČR

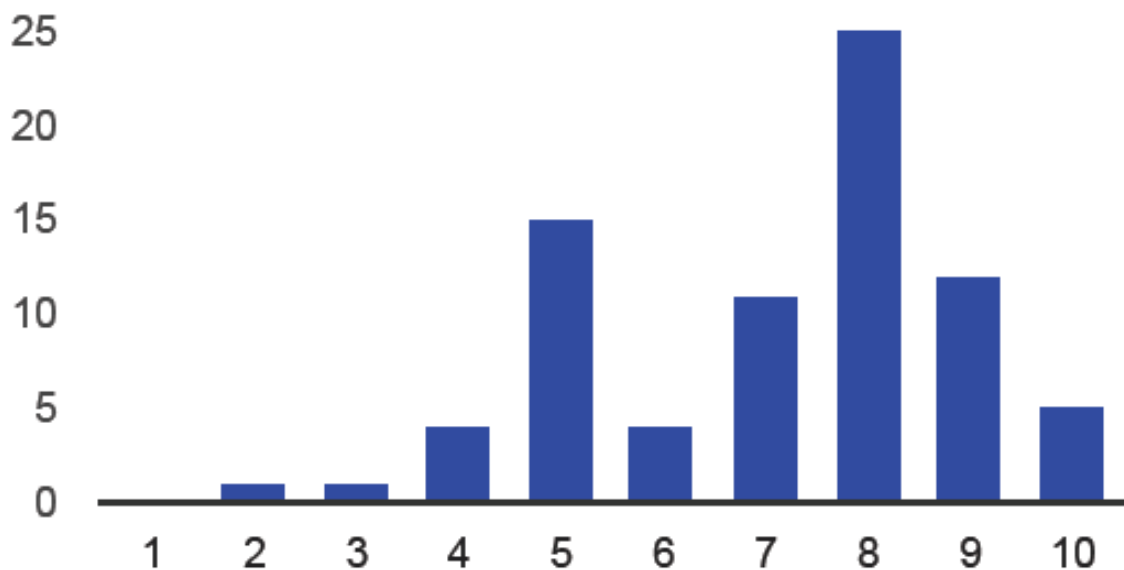
EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Jak hodnotíte připravenost měst a obcí na demografické změny?

průměr = 7

1 - výborná

10- velmi špatná

evropský
sociální
fond v ČR

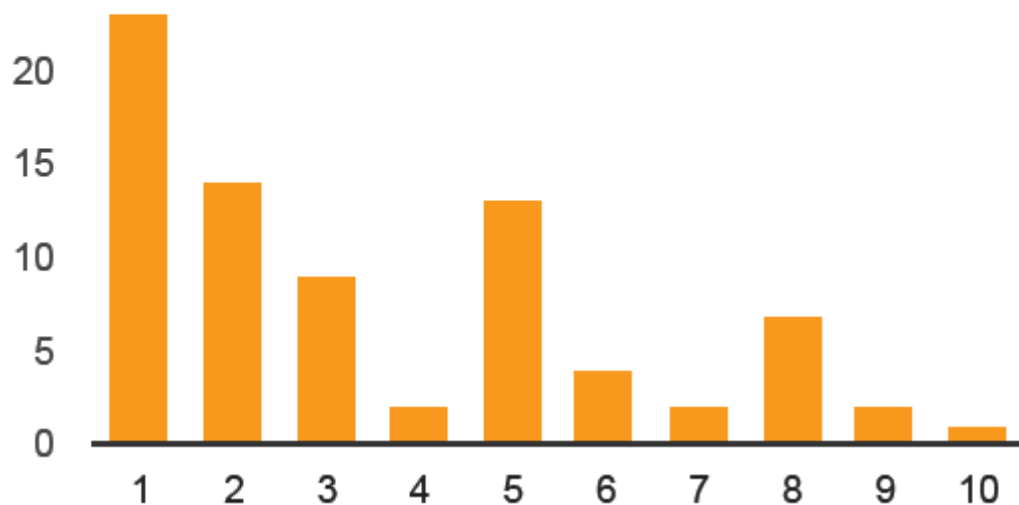
EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Jsou cíle Národního plánu na podporu pozitivního stárnutí významné i pro krajskou a místní samosprávu ?

průměr = 3,2

1 - zásadně

10- vůbec

evropský
sociální
fond v ČR

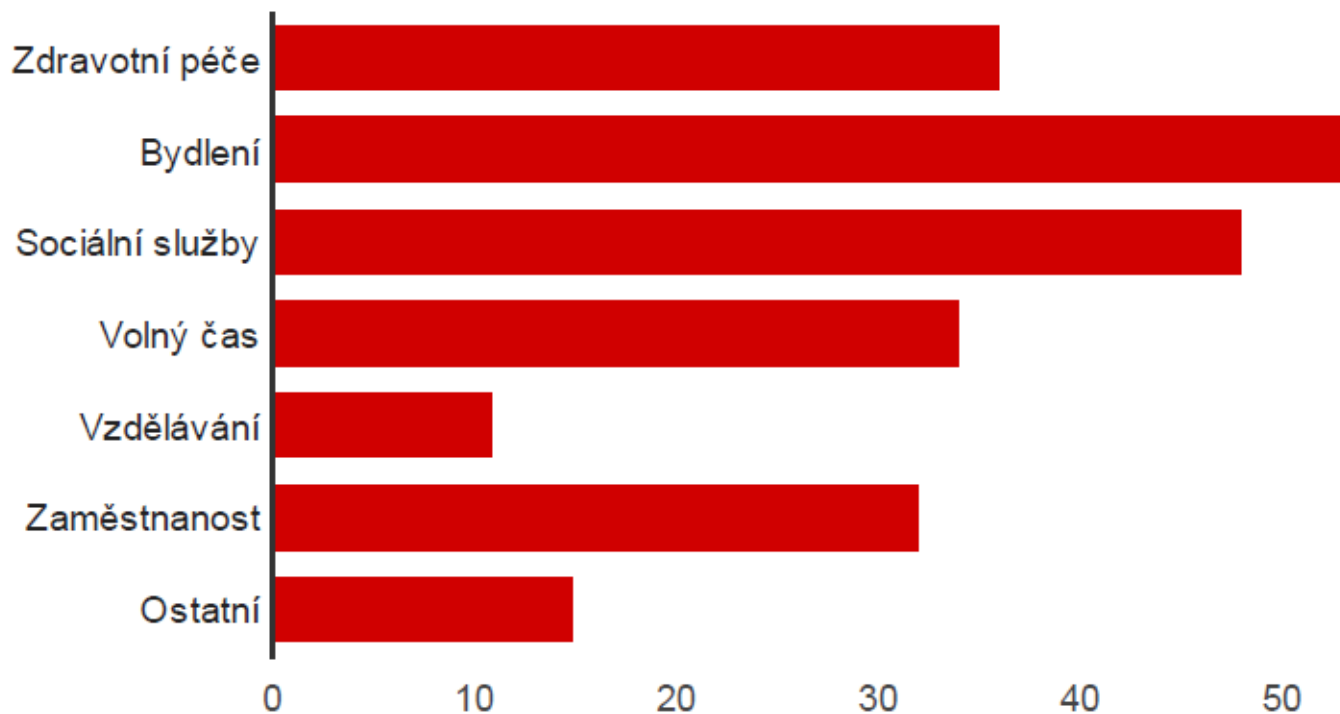
EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

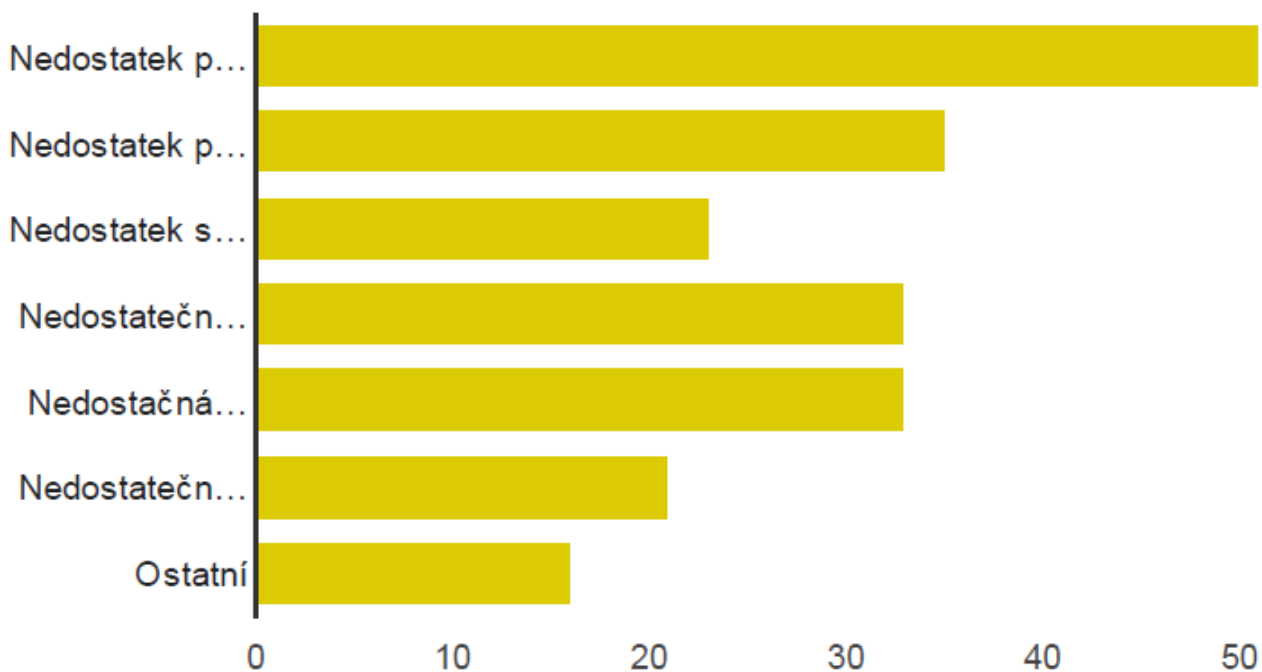
Ve které oblasti spatřujete největší nedostatky nebo problémy z hlediska kvality života seniorů?

Bydlení	53	68%
Sociální služby	48	62%
Zdravotní péče	36	46%
Volný čas	34	44%
Zaměstnanost	32	41%
Ostatní	15	19%
Vzdělávání	11	14%

Co je podle Vás největším problémem v oblasti podpory pozitivního stárnutí a naplňování cílů Národního akčního plánu (NAPPS) na krajské a obecní úrovni?

Nedostatek peněz	51	66.2 %
Nedostatek personálních kapacit na tuto agendu	35	45.5 %
Nedostatek spolupráce mezi jednotlivými odbory úřadu	23	29.9 %
Nedostatečná spolupráce s ministerstvy	33	42.9 %
Nedostačná spolupráce kraje s obcemi	33	42.9 %
Nedostatečná spolupráce obcí v rámci ORP	21	27.3 %
Ostatní	16	20.8 %

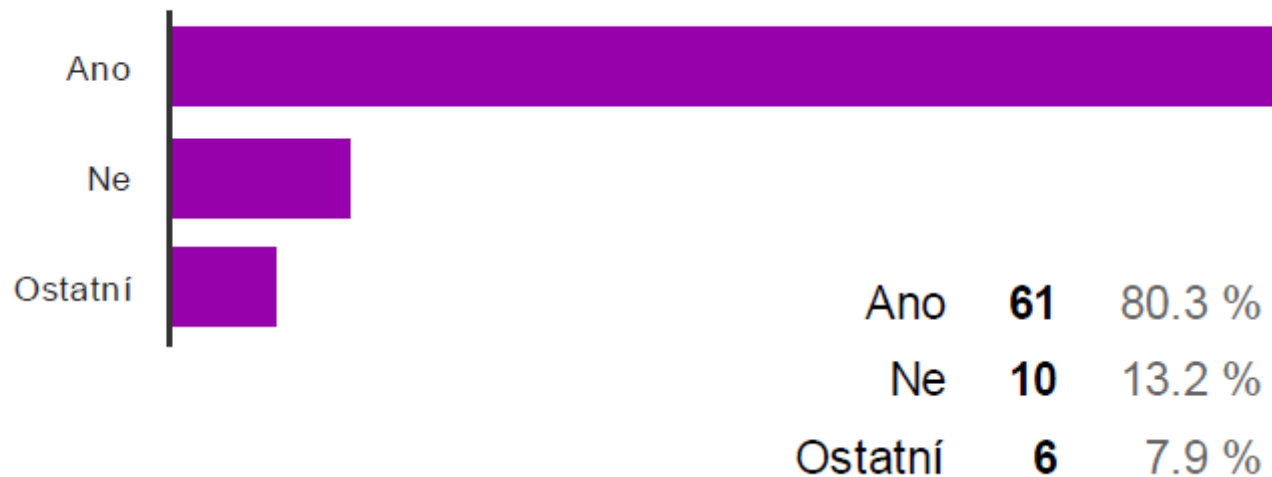

Využili byste metodiku tvorby akčního plánu pozitivního stárnutí?

Ano	58	78.4 %
Ne	8	10.8 %
Ostatní	9	12.2 %

Měly by kraje zpracovávat akční plány pozitivního stárnutí?

evropský
sociální
fond v ČR

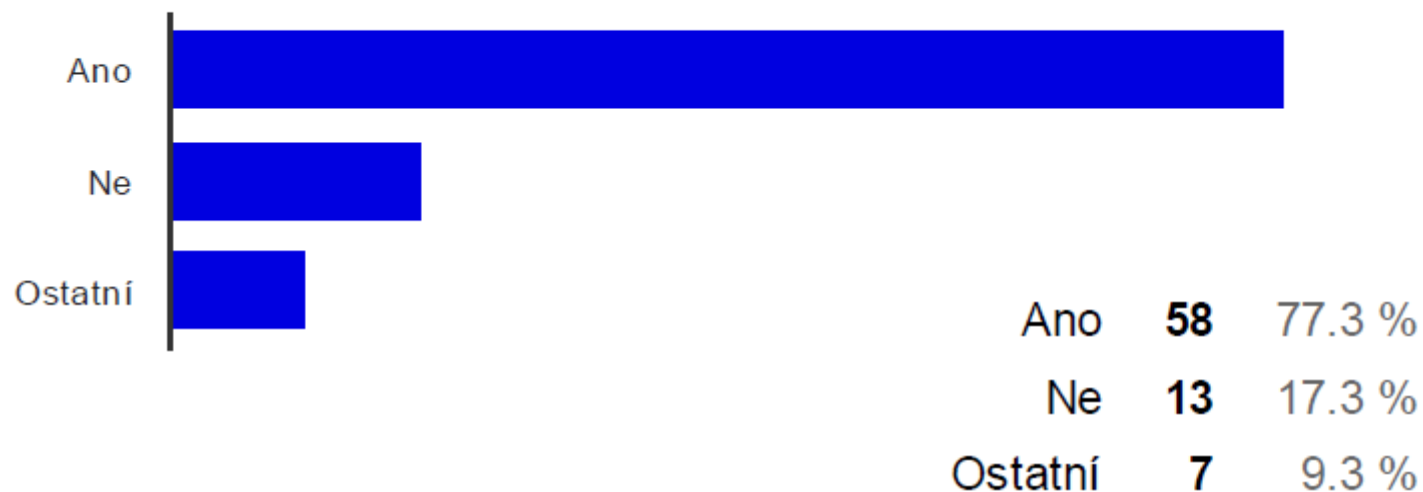
EVROPSKÁ UNIE

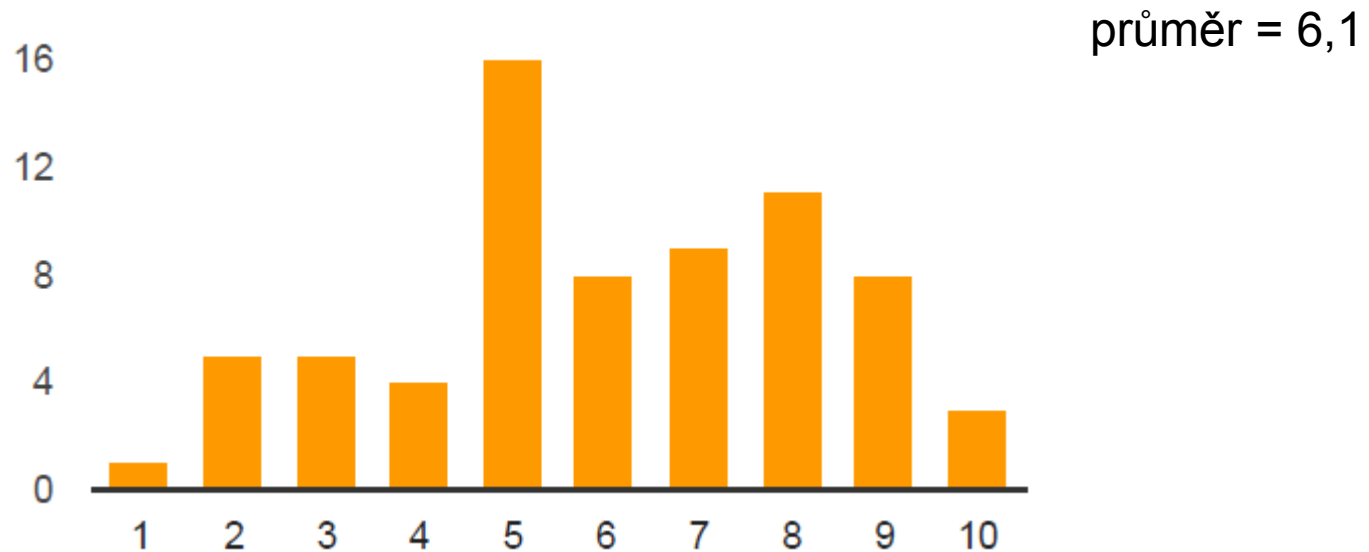
OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Měly by obce III. stupně zpracovávat akční plány pozitivního stárnutí?

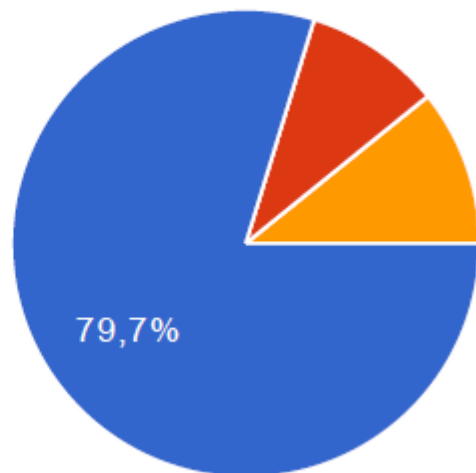
Jak hodnotíte spolupráci s MPSV v oblasti naplňování Národního plánu na podporu pozitivního stárnutí?

1 – výborná

10 - velmi špatná

Bylo by přínosné monitorovat indikátory kvality života seniorů v krajích a obcích a hodnotit kvalitu samosprávy v této oblasti?

Ano	59	79.7 %
Ne	7	9.5 %
Ostatní	8	10.8 %

evropský
sociální
fond v ČR

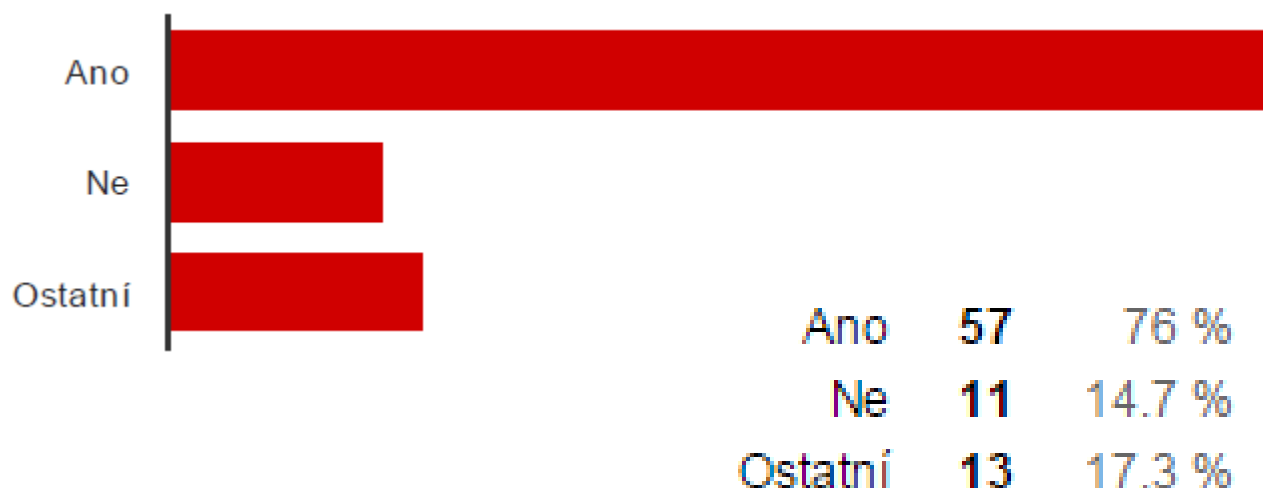
EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Uvítali byste zřízení pozice koordinátora agendy příprava na stárnutí (podpory pozitivního stárnutí a naplňování NAPPS) v rámci kraje, resp. obce (ORP)?

evropský
sociální
fond v ČR

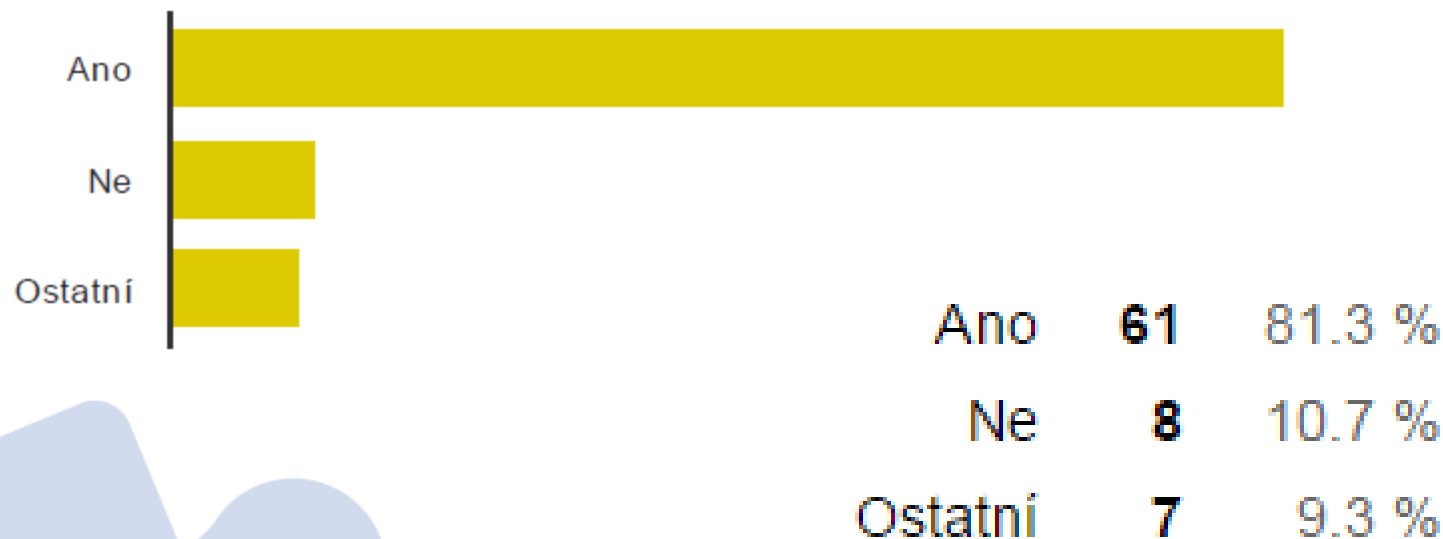
EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Bylo by podle Vašeho názoru přínosné zřízení pozice koordinátora sociálních a zdravotních služeb v obcích (koordinátor podpory, komunitní pracovník) pro osoby se sníženou soběstačností a pečující?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Jsou podle Vás kompetence samosprávy v těchto oblastech dostatečné? Co by mohlo postavení krajů, resp. obcí zlepšit s ohledem na řešení problematiky kvality života seniorů?

*Na konkrétní aktivity by měly být vyčleněny **finanční prostředky** a agenda by měla být **personálně zabezpečena**.*

*zatím se mi jeví, že se **obce a kraje touto otázkou nezabývají** řeší jen **sociální služby pro "nemohoucí" seniory**.*

*Obce a kraje často na sociálním odboru řeší jen přenesenou státní správu, **málo vnímají možnost a také důležitost samosprávné role v sociální oblasti***

Jsou podle Vás kompetence samosprávy v těchto oblastech dostatečné? Co by mohlo postavení krajů, resp. obcí zlepšit s ohledem na řešení problematiky kvality života seniorů?

*Návrat stavu před "Drabkovou sociální reformou". Nyní **obce ani kraje nemají přehled o seniorech a jejich potřebách a nemohou na jejich potřeby pružně reagovat***

*Větší otevřenost, **více zájmu o osamocené seniory***

...

*nyní je **minimální možnost čerpat fin. prostředky z fondů EU***

Svěřit samosprávě sociální práci na území, koordinaci péče na zdravotně-sociálním pomezí.....

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Jsou podle Vás kompetence samosprávy v těchto oblastech dostatečné? Co by mohlo postavení krajů, resp. obcí zlepšit s ohledem na řešení problematiky kvality života seniorů?

.....cílová skupina seniori téměř vypadla jako cílová skupina relevantních operačních programů (OP Z a IROP). Může se tak stát (reálná hrozba), že se zastaví příprava jakýchkoliv projektů zaměřených na seniory (zejména seniorské bydlení). Národní úroveň by toto riziko měla odstranit např. vypsáním národních dotačních výzev, které ale nebudou omezené podporou "de minimis".

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Na co by se měla podle Vašeho názoru metodika zejména zaměřovat?

...metodika by měla vycházet z potřeb obecních úřadů, kteří nejlépe vědí, co jim chybí.

Metodika by měla motivovat obce k tomu, aby spojily síly v rámci komunity s jinými aktéry a hledaly společně řešení.

Metodika ve špatně nastavených podmínkách nemůže zásadně pomoci nikomu ...

Na co by se měla podle Vašeho názoru metodika zejména zaměřovat?

Obecně formulovaná metodika je potřebná především pro organizátory programů pozitivního stárnutí. V praxi však lépe prospěje konkrétní nabídka nejrůznějších akcí. Velký úspěch mají např. tzv. parky pro seniory (s promyšleným cvičebním nářadím). Finančně jsou pro obce dostupné, pro seniory přínosné.

metodika by neměla být příliš rigidní, ale měla by dát krajům i obcím zaměřit se na řešení těch jejich nejpálčivějších otázek.

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

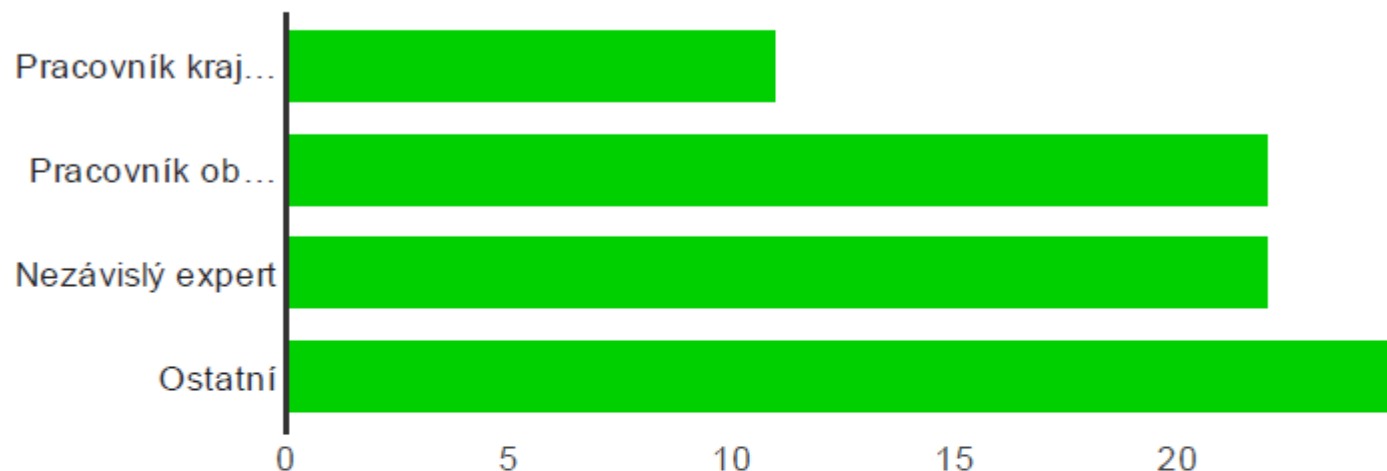
PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Na co by se měla podle Vašeho názoru metodika zejména zaměřovat?

*Metodika by měla **mluvit srozumitelným jazykem**. Správně pojmenovávat problémy seniorů a návrhy na jejich řešení. **Spolupracovat s kvalitními odborníky, kteří nejsou odtrženi od praxe.***

*Především by měla být opravdu **konkrétní, nikoliv obecnou.***

Vaše pozice

Pracovník krajského úřadu	11	13.9 %
Pracovník obecního / městského úřadu (Magistrátu atd.)	22	27.8 %
Nezávislý expert	22	27.8 %
Ostatní	25	31.6 %

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

DĚKUJI ZA POZORNOST

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

KONTAKT

Institut důstojného stárnutí
Diakonie ČCE

Belgická 22, 120 00 Praha 2

e-mail: petr.wija@diakonie.cz

web: www.dustojnestarnuti.cz

